

ՓՈԽՆՁ

ԹԻԻ 1058

ՉՈՐԵՔԱՐԹԻ

1876 ՓԵՏՐՎԱՐ 4

ԱԶԳԱՅԻՆ

Անցեալ շաբթու ծանուցինք, թէ Պատրիարքարանէն խառն ժողովոյ որոշմամբ ազգու հրամանագիր մը գնաց առ հանրածանօթն Տիգրանեան՝ առ առաւելն 15 օրէն մայրաքաղաքս ուղևորելու համար։ Արդ՝ այս անգամ Տիգրանեան հեռագրերէ, թէ անձնական տկարութեան պատճառաւ այս օրերս չպիտի կրնայ Պոլիս ուղևորիլ, և թէ մարտ 9ին ճամբայ պիտի ելնէ։ — Ինչպէս արդէն ըսինք, և թէ Պատրիարքարանի հնազանդելով Պոլիս դայ, հրաշք եղած պիտի ըլլայ։

Բ. Դուռը կարգեալ հարստահարութեանց քննութեան յանձնաժողովն դեռ կշարունակէ իւր նիստերը։ Ինչպէս վաւար Պողոս վարդապետ, նոյնպէս խրիմեան Սրբազան ի տեղեկագրութիւն հրաւիրուած ըլլալով, այս օրերս իւր տեղեկագիրն կմատուցանէ յանձնաժողովին։

Արժ. Տ. Արիստակէս վարդապետ Տ. Սարգսեան՝ որ այս օրերս Պաֆրա կղզու նուի, խառն ժողովոյ որոշմամբ Թէքլիմաղի առաջնորդական տեղապահ անուանուած ըլլալով, Պոլիս հրաւիրուեր է ի պաշտօնէ՝ պէտք եղած գրերն առնուլ և նոր պաշտօնատեղին երթալու համար։

Մշոյ առաջնորդական տեղապահ խորէն վարդապետի վրայ այս օրերս տեղւոյն ժողովոյ և ժողովրդեան կողմանէ գանգատներն աւելցած ըլլալով, Պատրիարքարանը անյապաղ բացատրութիւն պահանջեր է իրմէ։

Երզնկայէն Ալէքսանտր Գրիգորիս վարդապետ երկուշաբթի օրը մայրաքաղաքըս հասաւ։ Կսպանեմք, այս վիճակէն այսուհետեւ խաղաղութեան, սիրոյ և յառաջադիմութեան ուրախալի լուրեր առնուլ և հրատարակել ի լուր ազգին։

Շաբաթ աւուր թերթով հրատարակեցինք՝ ազգային ընդհանուր ժողովոյ վերջին նստին մէջ քուէարկեալ վարչական կազմակերպութեան նոր ձևն։

Այսօր ալ մեր ազնիւ ընթերցողաց կը ներկայացունենք՝ վարչական կազմակերպութեան համար առաջարկեալ ուրիշ ձև մը, որ նոյն օրը առաջնոյն հետ քուէի դրուեցաւ և չքննուեցաւ, և այս պատճառաւ էր որ երեսփոխանաց ոմանք վշտացան, առաջինը բողբոլին ազգավընաս, իսկ զներկայս՝ ազգօգուտ համարելով։

Ահաւասիկ

ԺՈՂՈՎՔ

Ա. ԿՐՕՆԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎ. — 12 ԵԿԵՂԵ-

ցական անգամք, որք կ'ընտրուին Ազգային ժողովէն և կը հաստատուին կայսերական հրովարտակաւ։

Բ. ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎ. — 12 Աշխարհական անգամք, որք կ'ընտրուին Ազգային ժողովէն և կը հաստատուին կայսերական հրովարտակաւ։ Յետ ընտրութեան սոյն ժողովոյ անդամաց, Ազգային ժողովն անոնց մէջէն քուէարկութեամբ կը կարգէ մին՝ Ուսումնական խորհրդոյ ատենապետ, երկրորդ մը՝ Տընստական խորհրդոյ ատենապետ, և երրորդ մը՝ վանօրէից խորհրդոյ ատենապետ։

ԽՈՐՀՈՒՐԴՔ

Ա. ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴ. — 4 Աշխարհական անգամք, բաց ի ատենապետէն։

Բ. ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴ. — 4 Աշխարհական անգամք, բաց ի ատենապետէն։

Գ. ՎԱՆՕՐԷԻՑ ԽՈՐՀՈՒՐԴ. — 4 Անգամք, որոյ 2ը եկեղեցական և 2ը աշխարհական, բաց ի ատենապետէն։

Սոյն խորհրդոց անդամները Ազգային ժողովէն կ'ընտրուին, իւրաքանչիւրոց Ատենապետին պատրաստած երկուսից ցուցակէն մէկը։

Անձնիւր խորհուրդ իր պաշտօնը վարչական ներքին կանոնադրութեան համեմատ Խնամարար կը վարէ։ Իր սրբանոց հորձադրութեան համար Ատենապետին միջոցաւ ուղղակի առ Պատրիարք, և յորհրդական (Թագրիւրի վերաբերեալ) Խնամարար համար առ Գաղաքական ժողով կը դիմէ։ Եւ ամեն տարեգլուխ իր համարատուութեան տետրը կը ներկայացնէ Ազգային ժողովին։

ԳՍՏԱԿԱՆ ԱՏԵԱՆ

Իր կազմակալ և եկեղեցական և աշխարհական անդամներէ և մէկ նախագահէ, որ է Պատրիարքական փոխանորդը։ — Ամեն ալ կ'ընտրուին խառն ժողովէն։ Սոյն ատենանք իր քննած դատերուն տեղեկագիրն ու իր վճիռը յայտարարով կը ներկայացնէ վարչութեան Կրօնական կամ Գաղաքական և կամ խառն ժողովին, ըստ բնութեան դատին, և գործադրութիւնը կը ըլլայ սոյն ժողովոց որոշման համեմատ, Պատրիարքի ձեռօք։

ՀՈԳԱԲԱՐՁՈՒԹԻՒՆՔ

Ա. ԿՏԱԿԱՆ ՀՈԳԱԲԱՐՁՈՒԹԻՒՆ. — 5 Անգամք, որոց 2ը եկեղեցական դասէն, ատենապետին իրենք կ'ընտրեն իրենց մէջէն։ — Ամեն մէկէն կ'ընտրուին խառն ժողովէն։ — Սոյն Հոգաբարձութիւնը իր պաշտօն կը վարէ խառն ժողովոյ որոշման ներքեւ, և պատասխանատու է նրմա։

Բ. ԵԼԵԻՄՏԻՑ ՀՈԳԱԲԱՐՁՈՒԹԻՒՆ. —

5 Անգամ աշխարհական, որք կ'ընտրուին Տնտեսական խորհրդէն և Ատենապետին կ'որոշեն իրենց մէջ։ Սոյն Հոգաբարձութիւնը պաշտօն կը վարէ Տնտեսական խորհրդոյ որոշման ներքեւ, և նմա է պատասխանատու։

Գ. ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑԻ ՀՈԳԱԲԱՐՁՈՒԹԻՒՆ. — 5 Անգամ աշխարհական, որք կ'ընտրուին Տնտեսական խորհրդէն և իրենց մէջ կ'ընտրեն ատենապետին։ — Սոյն Հոգաբարձութիւնը պաշտօն կը վարէ Տնտեսական խորհրդոյ որոշման ներքեւ, և նմա պատասխանատու է։

Վարչական բոլոր ժողովոց և խորհրդոց և Հոգաբարձութեանց, նաև Դատական ատենի անդամաց պաշտօնավարութիւնը երկու տարի կը տևէ, և ամէն ալ անմիջապէս վերընտրելի են իրենց պաշտօնին։

Չվիցերէն։

Հնդկաստանի ժողովրդագրութիւնը։

Հոգաբարձ։

Այլ և այլ ժամանակներ այս ընդարձակ երկրին ժողովրդագրութեան փորձքն եղաւ. ինչպէս դարուս սկիզբները տեղացի մի քանի պաշտօնէից կողմէն. 1851 ին երկրին կառավարութեան կողմէն, բայց այս աշխատութիւնը օրինաւոր արդիւնք յառաջ չբերին։ Սոյն փորձը 1871-72 Անգղիոյ Բարլամէնտին կողմէն ևս պաշտօնապէս տեղի ունեցաւ. բայց այս անգամ խեղացի և աւելի օրինաւոր միջոցներով վերջապէս երկար ժամանակէ ի վեր Անգղիոյ կառավարութեան ուղղութիւնը գրաւող այդ խնդիրն ալ լուծուեցաւ, և այսօր այդ վերջին փորձով ո'չ միայն Հնդկաստանի ժողովրդեան թիւը, այլ և նորա տարածութիւնը, ժողովրդեան դասակարգութիւնը, զբաղմունքը ևն ևն, գոհացուցիչ կերպով կրնանք իմանալ։ Ինչպէս։

Բրիտանական կառավարութեան հրատարակաց թիւն է 190563048 հոգի, որք 904,049 անգղ. քու. մղոն տեղի վրայ կը բնակին. ամբողջ երկրին տարածութիւնն է 4,450,744 անգղ. քու. մղոն. բնակչաց թիւը 238,830,958. մեծ քաղաքներէն Կալկաթա 795,000, Պոմպէ 644,000, Մատրաս 398,000, Լուգնով 285,000 բնակիչ ունին։ Բրիտանական Հնդկաստանի մէջ 1401/2 միլ. Հինտու կայ, 403/4 միլ. Մահաձետական և 91/4 միլ. քրիստոնեայ, հըրէայ ևն ևն. երկրին մէջ գլխաւոր 26 լեզու կը խօսուի. փոքր ցեղերը չհաշուելով միայն հիւսիսային արևմտեան երկրներում 307 և Պենկայի մէջ 1000 էն աւելի ցեղեր կան, որք ամենքն ալ իրենց անունն ունին։ Տէրութեան կամ երկրին կառավարութեան բոլոր պաշտօնէից թիւն է 1236,000 : 529,000 հոգի կրօնի պաշտաման. աղքատաց և հիւան-

դաց կը ծառայեն, 849 քրիստոնեայ քա-
րողիչ կայ. 30,000 խեղ և մուրացկան,
40,000 աստղագուշակ, 5 կախարդ, 465
դիւահան, 189,000 կրթութեամբ դաստիա-
րակուած գիտնական մարդիկ կան, ու-
րոնցմէ 518 ը բանաստեղծ են. 33,000
փաստաբան կայ, 73,000 բժիշկ, 218,000
քնարերգու և օճակապ, ևն ևն. 37 1/2
միլ. մարդիկ երկրագործութեամբ կը
պարապին. 950,000 մարդ ուղտապանու-
թեամբ, կառապանութեամբ, որսոր-
դութեամբ ևն ևն, կայրին. 3,441,000
հոգի առուտորով կը զբաղին, 8,747,000
արհեստաւոր են, 2,265,000 հոգի ան-
գործ ման կուգան. այս կարգին կը վե-
րաբերին և 103,000 հացկատակներ ևն
ևն:

Հոգս մեր: Ահա,

3-4-5-6 միլ. Հայ կայ կըսուի, բայց
որ թիւն է ուղիղ, ոչ ոք գիտէ:

Եւրոպայի երեւելի աշխարհագէտներ-
էն, Դանիէլ անգամ, որոյ աշխարհա-
գիտութեան գիտագրքերը գրեթէ ամեն
մի գալորտի մէջ կը գործածուին, մեր
Ազգին վրայ խօսած ատեն «Այս ազգը,
կըսէ, գուրծուեայ, զգայուն և վաճա-
ռականութեան համար ծնած յատուկ մի
ազգ է. որ ուր ցրուած է, այն տեղերը
վաճառականութեամբ կը զբաղի և մեծ
դեր կը խաղայ. իսկ Հայաստանի մէջ
մեծ մասամբ երկրագործութեամբ և
հովուութեամբ կը պարապի. զայս մենք
ալ կըսենք, բայց քանի՜ վաճառական,
երկրագործ, հովու ունինք, — ոչ ոք գի-
տէ:

«Տաճկաստանի բժշկականութիւնը Հա-
յուն ձեռքն է» կըսուի, բայց քանի՜
բժիշկ ունինք — ոչ ոք գիտէ:

Ինչպէս շատ անգամ եւրոպական թեր-
թեր նոյնպէս և մեր ազգային թեր-
թեր շատ անգամ դրած և հռչակած են,
որ «Հայը արեւելքի մէջ իւր դերքով
մեծ նշանակութիւն ունի». բայց ինչ է
այդ դերքը — ո՛չ ոք գիտէ: Պօլիս, Էր-
զըրում, Մուշ, Վան, Տիգրանակերտ,
Անթապ, Զմիւռնիա ևն ևն, հայաշատ
քաղաքներ են, կըսուի, բայց այդ քա-
ղաքներէն իւրաքանչիւրին մէջ քանի՜
կամ ո՛րքան Հայ կայ, — ոչ ոք գիտէ:

Ազգին մէջ գալորտները, գիտնական-
ները և ազգասէրները օր ըստ օրէ կը
շատնան, կըսենք և կուրախանանք, բայց
քանի՜ գալորտ, գիտնական ևն. ունինք,
— ո՛չ ոք գիտէ:

Ամեն ով որ միանգամ Հայաստան ման
գայ, «Հայաստան վանքերով և եկեղե-
ցիներով զարդարուած է» կըսէ, բայց
քանի՜ վանք, եկեղեցի ունինք և ասոնք
ինչի՜ կը ծառայեն, — ոչ ոք գիտէ:

Այսպէս նաև և ամեն ինչ, ոչ ոք գի-
տէ, ոչ ոք գիտէ: Բայց ո՞վ չգիտէր,
որ ճշմարիտ ընկերակցութիւնը, ազգա-
սիրութիւնը և հայրենասիրութիւնը շատ
բան կրնան ընել. — Ամենքն ալ գիտեն:

Ո՞վ չգիտէր, որ ճշմարիտ, ուղիղ և
բանաւոր ձգտումներ ամեն բան կրնան
ընել, — ամենքն ալ գիտեն. ո՞վ չգիտէր,
որ կամք և աշխատութիւն ամեն բան
կրնան ընել, մինչև ահագին լեռներ
դաշտացնեն, ծովուն յատակէն ճանրայ
բանան, երկիրներ պատուեն և ծովեր ի-
րարու հետ միացնեն. — ամենքն ալ գի-

տեն. ո՞վ չգիտէր, որ ընդ. կաթողիկոսը
Ռուսաստանի, Պարսկաստանի, Հնդկաս-
տանի ևն ևն, և Պօլսոյ Ազգ. ժողովը
Տաճկաստանի կատարեալ Հայագրութիւ-
նը կրնան ընել, եթէ . . . , — ամենքն
ալ գիտեն:

Այսպէս նաև շատ բաներ ամենքն
ալ գիտեն և կը հասկնան, բայց . . .
բայց . . . սակայն ի՞նչ է ժողովրդա-
գրութիւնը, որուն համար լուսաւորեալ
ազգեր այնքան ծախքեր կընեն, և ի՞նչ
է դոյր օգուտը, — ահա՛:

Ժողովրդագրութիւնը ինքնակառա-
վարութեան և յառաջագիմութեան ա-
ռաջին տարրերէն մին է. — ո՛չ — ժողո-
վրդագրութիւնը ստրկութիւն կը նշանա-
կէ: Ժողովրդագրութիւնը հայելի մ'է,
որուն մէջ կը տեսնուի ընդհանուրին պա-
կասութիւնը, լաւ և վատ կողմը, ի՞նչ որ
է հայելին գեղեցիկ, կոկիկ և մաքուր ե-
րեւիլ ուղղող օրիորդին և երիտասարդին
համար, մի և նոյնն է նաև ժողովրդա-
գրութիւնը՝ յառաջագիմը, զարգանալ և
ածիլ ուղղող մի ազգի համար. առանց ժո-
ղովրդագրութեան մի ազգ կը նմանի
այն օրիորդին կամ երիտասարդին, որ
թափած թափթիփած՝ մաքուր և կոկիկ
հագուած ընկերութեանց մէջ մտնել
կուզէ, բայց ոչ կընդունուի և ոչ վրան
նայող կը լինի:

Արդ եթէ ճշմարտիւ յառաջագիմու-
թեան, լուսաւորութեան և բարօրու-
թեան կը փափաքինք, ամեն բանէ յա-
ռաջ ժողովրդագրութեան ձեռք զար-
նենք. այո՛, ժողովրդագրութեան, որով
միայն կրնանք իմանալ թէ ի՞նչ պակա-
սութիւն կամ ինչի՜ պէտք ունինք և ըստ
այնմ կրնանք շարժիլ և յառաջ գնալ:
Ճշմարտութիւն է, որ մի հիւանդ ուր-
քան ծանօթ է գիտակ լինի իւր վիճա-
կին, այնքան ևս կարող է լաւ յայտնել
ինքզինքը բժշկին, որ և ըստ այնմ իւր
պատուէրները կը տայ կամ գեղերը կը
պատրաստէ. մի տան հայր որքան լաւ
գիտնայ իւր ընտանեկան կացութիւնը,
այնքան ևս լաւ կաշխատի նորա բարեօր-
ման և բարօրութեան համար: Այսպէս
ևս մեր Ազգ. վարչութիւնը իբր տան
հայր, եթէ ստուգիլ Սահմանադրու-
թեան ոգւով վառուած՝ ազգին իբրեւ
իւր տանը և ընտանեաց ծառայելու գէ-
որքան կարելի է ուղիղ և ճիշդ ժողո-
վրդագրութեան ձեռնարկելու է կար-
ծեալաւելի լաւ կը լինէր, եթէ ազգային
ընդհանուր տրոց բաշխումէն յառաջ ժո-
ղովրդագրութիւն լինէր, որով և ազգին
վիճակին համեմատ տրոց բաշխումն ալ
թերեւս աւելի արդար և տնտեսականօ-
րէն կը լինէր:

Առանց ժողովրդագրութեան՝ կարելի
չէ ժողովրդագրութիւն օգտակար ծառայու-
թիւններ մատուցանել ինչպէս որ պէտք
է:

Տոճոթ

76 յունվար 28 Պաղէ:

Յ. Գ. — Շատ տարիներէ ի վեր Հայփ-
ցիկի Համալսարանին մէջ մի երիտասարդ-
ուս՝ մեծ փութով քիմիաբանութիւն կը
սովորէր. սա մի ուսմակալարական էր . . .
Ինչ ժամանակ յառաջ փառաւոր կերպով
մի քննութիւն տուաւ և քիմիաբանու-
թեան մակիսագրոսի պատիւն առաւ:
Քննութենէն քիչ օրեր յետոյ մի երիտա-

սարդ կին Համալսարանին գլխաւոր դա-
սատուններէն միոյն ներկայացաւ և, «Իմ՝
Հայփցիկէն հեռանալէս յառաջ, տէ՛ր, ը-
սաւ, ձեզ ի սրտէ շնորհակալութիւնս
յայտնելու կը փափաքիմ» — զարմացած
կնայէր դասատուն, — շնորհակալութիւն,
բայց ի՞նչ բանի համար. — Տէր իմ, ըսաւ
կինը, ես այն երեւելի իշխանին հետ ա-
մուսնացած էի, որ մի քանի տարի յա-
ռաջ մեռաւ. սա իւր կարողութիւնը
մեծ մասամբ փճացուց, որով ես գրեթէ
առանց աւուր պարէնի մնացի. ասոր
վրայ որոշեցի անփճանալի կարողութիւնը
գիտութեան մէջ որոնելու: — Դասատուն
այս տեղ խօսքը ընդմիջեց, «Լաւ, շնոր-
հունակ, ըսաւ, բայց ես տակաւին ինձ
ուղղած շնորհակալութիւննիդ չեմ կրնար
ըմբռնել թէ ինչո՞ւ համար է:

Կինը շարունակեց, «նպատակիս հա-
սայ, ահա երեք տարիէ ի վեր Հայփցիկ
կուսանէի, և այն երիտասարդը, որ
այս օրերս քննութիւն տուաւ և դուք
զնա պատուոյ բարձրացուցիք, ես եմ»:

Բայց այս տեսակ մի դէպք եւրոպայի
մէջ անկարելի չէ, որովհետեւ այս տեղ
մարդիկ ընդհանրապէս գրեթէ 98/100
անմօքուք և անպիս են, երեսուն վրայ
մազ չեն թողուր. մարդ կայ, որ շաքա-
թը գրեթէ երեք անգամէն աւելի կա-
ծիլուի, որով նորատի մանկան կերպա-
րանք և գեղեցիկութիւն կստանայ. և ե-
թէ ի բնէ ևս մի քիչ գեղեցիկ և իգա-
նման կամ աղջիկ-տղայ է, իբրեւ աղջիկ
ևս կրնայ երեւիլ. այսպէս ևս հակադար-
ձը. մի աղջիկ, որովհետեւ ըստ տեսու-
թեան միայն իւր գլխուն մազերով և
լաթերուն ձեւերով կը տարբերի, եթէ
գլխուն մազերը կտրէ, հագուստին ձեւը
փոխէ (որ ներկայիս մէջ օր ըստ օրէ շատ
նալու վրայ է) մի երիտասարդէ տար-
բերութիւն չունենար, և իբրեւ երիտա-
սարդ կը նստի, կեղէն, կը դործէ, կը
խօսի, կը ճամբորդէ և ուղածը կը խա-
ղայ . . .

Այս ևս մի եւրոպական եղծում և
մոլութիւն է, որուն վրայ հասկցողը
իրաւամբ կը ցաւին:

Նոյն

Յարգոյ յօգուածագիրը յանձնարարած
է միւլ ժողովրդագրութեան օգուտներուն
ու պիտոյից վրայ մեր գիտողութիւնն ալ
յաւելուլ: Այս մասին յաճախ գրած եմք
մեք, և յիշեցունելու գիտմամբ է որ
անգագար օտար ազգաց վիճակագրու-
թիւնները կհրատարակեմք: Պէտք է
խոստովանիլ, թէ մեր Պատրիարքարանը
մերթ ընդ մերթ ազգային վիճակագրու-
թիւն ընել ելած է, բայց յաջողած չէ՝
գաւառական վարչութեանց բազմաց ան-
փութութեան պատճառաւ: Դեռ անց-
եալները կեդրոնական վարչութեան վա-
նօրէից խորհուրդը վանօրէից վիճակա-
գրութիւնն ընելու ձեռնարկեց, բայց
մեծ դժուարութեանց պատահեցաւ:
Վերջին օրերս ալ ֆաղաքական ժողովն
զինուորական տրոց խնդրոյն պատճառաւ
գաւառաբնակ ազգայնոց թուահամարն
գիտնալ ուղած է, և գրուած է առ ա-
ռաջնորդս: Տեսնե՛նք, այս անգամ ի՞նչ
պէս կըլլայ:



ՊԱՆՏՕՆԱԿԱՆ ԵՄԱՆՈՒՅՈՒՄ

Բնիկ Ուրֆացի Չէրքէզ կարապետ ա-
նուն ազգայինը տասներկու տարիէ ի

վեր իւր հայրենիքէն հեռացած և ուր
ըլլալն անյայտ դառնալով, Պատրիարքա-
րանս պէտք տեսած է անոր վրայ տե-
ղելով թիւն մը ստանալու համար ներկայ
պաշտօնական ծանուցումն հրատարակել,
որպէս զի յիշեալ անձը ճանչցողներն ա-
նոր վրայօք ունեցած տեղեկութիւննին
փութան Պատրիարքարանին հաղորդել:

31 յունւար 1876

ի Պատր. Հայոց Կ. Պօլիս

ԽԱՌՆ ԼՈՒՐԵՐ

Շուրայի-Տէվլէթի նախագահ կար-
գեցաւ՝ Նամըզ փաշա:

— Հասարակային շինուածոց նախա-
րար անուանեցաւ՝ Շուրայի-Տէվլէթի
նախորդ նախագահ Սէրվէր փաշա:

— Շուրայի-Տէվլէթի անդամոց կարգն
անցաւ՝ հասարակային շինուածոց նա-
խորդ նախարար Հալէթ փաշա:

— Ելումից պաշտօնատան հաշուա-
կան ատեսանին (տիվանը մուհասէպաթ)
գլխաւոր քարտուղար Հիւսի Էֆէնտի
առաջին աստիճանի երկրորդ կարգի, և
նոյն ատեսանին անդամներէն Էլիէֆ Էֆէն-
տի երկրորդ աստիճանի Միւթէմայիզի
պաշտօնատարութիւն տրուեցաւ:

— Օգոստափառ Սուլթանը առողջա-
ցած ըլլալով՝ շաբաթ և կիրակի օրերը
Շէյխ-Իւլ-Իսլամ Էֆէնտին, մեծ Եպար-
քոսն, և բոլոր բարձրաստիճան նախա-
րարք, պաշտօնաւոր և անպաշտօն, կայ-
սերական պալատը գացին ի խնդակցու-
թիւն:

Օգոստափառ Սուլթանը՝ Ֆէրիդու-
թեան աստիճան և 1000 լիւրա շնորհեց
իւր բժշկապետ Էօմէր փաշայի, և բարձ-
րապատիւ մայր Թագուհին մէկմէկ ակա-
նակուռ տուփ ընծայեց Մարգօ և Էօմէր
փաշաներուն, Նորին վեհափառութիւնը
լաւ դարմանեցուն համար:

— Օգոստափառ Սուլթանին կողմանէ
ընդունուեր և վաւերացուեր է՝ Աւստրիոյ
գլխաւոր նախարարին կողմանէ Հէրսէքի
և Պօստայի համար առաջարկեալ բարե-
կարգութեանց ծրագիրն:

— Թէպէտ Հէրսէքի ապստամբու-
թիւնը բնային ըլլալու վրայ է, կըսէ
Պատրիարք, բայց Շքոտրա և Հէրսէքի
կողմերը գտնուող զօրաց պակասը և հի-
ւանդաց տեղը լեցնելու համար՝ 24 յաշտ
զօրք զինուորելու հրաման եղած է:

— Բակուղայի օսմանեան հիւպատոսն
Շքոտրայի ճամբով Մանասթըրի կուսա-
կալութեան յունւար 26 թուով հեռա-
դրեր է, թէ Ահմէտ Մուխթար փաշա նոյն
օրը 3000 զօրօք ցիր ու ցան ըրեր է՝ Թը-
րէպլինի բարձանց վրայ գտնուած 8000ի
չափ ապստամբները, և կայսերական
զօրքն արդարեւ մեծ քաջութիւն ու փու-
թաջանութիւն ցցուցած է:

— Գաւառներն հրաման զրկուեր է,
որ շահու տուրք չուզուի՝ զինուորական
ծառայութեան մէջ գտնուող Բէտիֆներ-
րու համար:

— Աւստրիոյ կառավարութեան կող-
մանէ այս օրերս խիստ ազդու միջոցներ
ձեռք առնուած են՝ Հէրսէքէն Աւստրի-
ոյ սահմանն անցնող ապստամբաց դէմ:
Արդէն 100ի չափ ապստամբաց զէնքերն
գրաւուեր, և նոցա գլխաւորն բռնուեր
բանտարկուեր է:

— Գաղղիոյ մէջ հրատարակուող Էք-
ոմի անուն թերթին Տաճկաստան մըտ-
նելն արգիւրուած է Բ. Դրնէն, դանձային
դործոց վրայ թշնամական հրատարա-
կութիւններ ըրած ըլլալուն համար:

— Մեծ Եպարքոսի գլխաւոր թիկնա-
պահ գնդապետ Սամի պէյ՝ որ բաւա-
կան ժամանակէ հետէ Տիգրանակերտ կը
գտնուէր տեղւոյն ժողովրդոց գանգաւ-
ներն լսելու համար, շաբաթ օրը մայրա-
քաղաքս դարձաւ:

— Եւրոպական մեծ տէրութեանց կող-
մանէ խստիւ պատուիրուեր է Գարատաղի
իշխանին, որ Հէրսէքի ապստամբաց տըր-
ուած օգնութիւնները բոլորովին դադ-
րեցունէ. ապա թէ ոչ՝ ի ստիպողական
հարկի առանձինն պիտի մնայ Գարատաղ
Կյուսացուի, որ այս վերջին ազդարա-
րութիւնը լսելի կըլլայ:

— Բ. Դուռն որոշեր է, յատուկ պաշ-
տօնակալ մը զրկել Էնկիւրիւ, Հասուն-
եանց և Հակահասունեանց մէջ վերջին
օրերս պատահած կռուոյն քննութեան
համար: Կուսակալն ալ պաշտօնակն ըլ-
լալով, տեղապահ դուռեր է Տէֆթեր-
աւրն:

Պարսից Շահին հօրեղբայր Ֆէրհատ
Միրզա որ անցեալները մայրաքաղաքէս
անցնելով Մէքքէ ուխտի գնաց, երկու-
շաբթի օրը դարձաւ և դեսպանն ու
դեսպանականք դիմաւորեցին զինքը:

— Անցեալ շաբթու Ագսէրայ Մու-
րատ-փաշա թաղը պատահած հրդեհին
պատճառ եղող տանտէրը՝ Մահմուտ է-
ֆէնտի, որ երբեմն զինուորական պաշտօ-
նատան մէջ պաշտօն ունի եղեր, հիւանդ-
ըլլալով՝ չէ կրցեր ելնել, և այրեր է:

— Նախորդ ամսոյն 25ին Ելիզաւիու
պատահած հրդեհին պատճառ համար-
ուող մալթայի ճիվանի անուն անձին
դատաստանը տեսնուելով անգղիական
հիւպատոսարանին մէջ, դատական ատ-
եանը իբրեւ անպարտ արձակել որոշեր է,
իսկ նախագահը վճուր է ժամանակ մը
յիմարանոց դնել յիշեալ անձն: Սա նոյն
օրը կնոջը հետ կռուի բռնուելով՝ չարա-
չար վիրաւորեր է զանի, և ապա տուը
կրակի տուեր է, ուր 2½ տարեկան աղ-
ջիկն ողջակէզ եղեր է: Այս գործը՝ խե-
ղագրութեան արդիւնք համարուեր է
դատարանին կողմանէ:

Օտէսայի նաւահանգիստը դարձեալ
սառեր է:

— Պրիւքսէլի (Պելճիա) մէջ պապակա-
նաց մէկ ցոյցին վրայ, կռիւ մը պատա-
հեր և շատ մարդիկ վիրաւորուեր են:

— Ամերիկայի մէջ 70 էն աւելի հըռ-
չակաւոր մատենադարաններ կան, յորս
միլիոնաւոր կտոր գրքեր կգտնուին՝ այլ
և այլ կարեւոր նիւթերու վրայ գրուած:

— Սպանիոյ կառավարութիւնը՝ Տա-
նիմարքայի և Յունաստանի կառավարու-
թեանց հետ բանակցել սկսեր է, առե-
տրական դաշնագրութեան մը հաստա-
տութեան համար:

— Մոսկուայի քաղաքապետութիւնը
որոշեր է՝ այս երկրորդ անգամ՝ 80 հա-
զար ֆրանկ ալ զրկել Հէրսէքի ապրս-
տամբաց համար, բայց Աղեկսանդր կայ-
սեր կողմանէ հաւանութիւն չէ տրուեր,
անշուշտ առարկելով թէ այսպէս քաշա-

լերած կըլլայ ապստամբութիւնը:

— 1851 էն մինչև նախորդ տարւոյն
վերջը, այսինքն 25 տարուան մէջ 2 մի-
լիոն 377 հազար հոգի իրանտայէն ու-
րիշ երկիրներ գաղթեր են: Յայտնի է
թէ այս գաղթականութեան պատճառը
Անգղիոյ կառավարութիւնն է, ուսկից
դոհ չէ իրանտայի ժողովուրդը, խըս-
տութիւններ ու զրկանք տեսնելուն պատ-
ճառաւ:

— Գուրիէ կգրէ:

« Աթէնքէն դրուածին նայելով, հեւ-
լենացիք այս օրերս Ռուսիայէն շատ ցըր-
տացած կերևին, մինչդեռ երբեմն զա-
նի իրենց միակ պաշտպան ու բարեկամ
գիտէին: Յառաջագոյն երբ ռուսական
չոգենաւ մը հասնէր հելլենական ջուրե-
րը, եկեղեցեաց զանգակները կհնչէին,
այր ու կին՝ մեծ բաղմութեամբ արտա-
սուր յայտ նաւահանգիստը կթափէին,
և իբրեւ իրենց եղբայրները կպատուէին
ու կմեծարէին զուսերը: Այժմ՝ բոլո-
րովին հակառակն է. վերջին օրերս Բիրէ
ռուսական պատերազմական նաւու մը
զօրաց և հելլենական նաւապետաց մէջ
կռիւ մ'ալ եղեր է:

« Ռուսիոյ կառավարութիւնը արգիւր
է՝ համայն հելլենական լրագրաց Ռու-
սաստան մտնելն:

« Գերմանական քանի մը լրագիրք ա-
պերախտ կանուանեն զհելլենացիս, բայց
հելլենական լրագիրք կպատասխանեն,
թէ փորձերը խրատեցին զՅունաստան,
թէ այժմ իւր օգուտը նայելու է, և թէ
իւր դրացեաց հետ հաշտ ու բարեկամ
լինելով՝ մեծապէս կօգտի:

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ

Փետրվար 5

Քօնսօլիտէ	23-15
Սօսիէթէ Ժէնէրալի բաժինը	Անգ. լիւր. 5-22
Քրէտի » »	Օսմ. » 4-5
Երկաթուղեաց » »	Քր. 58,
Թրամուէյ » »	Օսմ. վեր. 1-60
1865ի փոխառութիւն	Քր. 140
1865ի » »	» 140
1869ի » »	» 126
1872ի » »	» 58

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՔ

ԸՆԹԵՐՑԱՐԱՆ ՏԵՏԵՆԱՆ

ՊՍԿԵՐՈՋԱՐԴ

Երբեք Տգգրութիւն

Սոյն ընթերցարանը որ մինչև հիմա 8
դահեկանի կը ծախուէր՝ 75 սանդիւմի ի-
ջած է, այսինքն այսօրուան դրամով 4½
դահեկան:

Ընտիր պարունակութիւնը, մաքուր
տպագրութիւնը և կազմին գեղեցկու-
թիւնը՝ մինչև ցարդ ելած բոլոր ընթեր-
ցարանները կը գերադանցեն: Տարակոյս
չկայ որ գնոյն աժանութիւնն ալ նոր
գրգիւ մը պիտի ըլլայ, և մեծ դասա-
տուք սոյն ընթերցարանս իրենց աշա-
կերտաց պիտի տան իբրեւ ամենէն աւելի
յարմարագոյն և աժան:

Կը գտնուի Ս. Ղ. և Եաղմաճեան դը-
րատունը՝ Եէնի-ճամի փողոց թիւ 8, և
ուրիշ գրավաճառաց քով:

Բացարդութիւն Եղբայրաստան ամասնախմբան
անուն հետաքրքրական տետրակը՝ կը
գտնուի բոլոր գրավաճառաց խանութ-
ները, և միանգամայն Մահմուտ-փաշա

Մանուկ աղայի խանութը թիւ 208, և Գուճապու Մայր եկեղեցւոյ բանկալը:

ՆՈՐ ԸՆԹԵՐՅԱՐԱՆ ՄԱՆԿԱՆՅ

ՏԵՏՐԱԿ Ա. — ՏԵՏՐԱԿ Բ.

Սրուանձտեանց Գ. վարդապետի յօրինած, դպրոցական տղայոց խիստ ախորժեղի և զուարճալի պարունակութեամբ սոյն ընթերցարանները պատկերազարդ երկրորդ տպագրութեամբ ի լոյս ընծայուած, կը գտնուին Մերձան Մարգարեան Յ. Է. ֆէնտիի գրատուն. գին առաջնոյն 2 զրշ և երկրորդին 3 զրշ:

Շատ թուով գնողաց զեղչով կը աւարտուի:

ՊԱՆԴՈՒԹՅԱՆ ՎԱՆՅԻՆ
ՆԱՄԱԿՆԵՐ, ԵՐԳԵՐ, ԱՌԱՅՆԵՐ
ԱՌԵՂՈՒԹՅՆԵՐ

Գրեց

Արիստակէտ վարդապետ Տ. Սարգսեանց

Այս վերնագրով նոր հրատարակեալ գիրք մը, որ թէ՛ պանդուխտ ազգայնոց և թէ՛ իմաստասիրաց ընթերցման արժանի է, կ'ընտանայ ի Մերձան գրատուն. Պաշտասար աղայի խանութը և այլ տեղեր, ի գին 1 քառ. արծ. մէճիտ:

ԱՌՏԵՆ ՏՆՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

Ի ՊԵՏՍ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՏԻԿՆԱՆՅ

Այս գրքովը Արմաշու վանուց տպարանէն ի լոյս կ'ընծայի, պարզ աշխարհիկ լեզուաւ, որ տնական տնտեսութեան գեղեցիկ և ընտիր խրատներ կը պարունակէ: Խիստ օգտակար է մեր Հայազգի Մայրերու՝ որոնք տան մը ներքին կառավարութեան գլուխն ըլլալու պաշտօնն ունին: Կինները այս գրքովով պիտի սորվին՝ թէ յԱՄԱՆԱԿԸ, ԽԵՒՔՆ ու ԴՐԱՄԸ ինչպէս գործածելու են. թէ շուայլութիւնն ո՛րչափ փնտաւար և տնաւեր՝ իսկ չափաւոր խնայութիւնն ո՛րքան շահաւոր և տնաշէն է: Ժամանակիս նորասիրութեանց պատճառաւ տագնապետը ընտանեաց Հայր եղբայրներն՝ եթէ մէկ մէկ օրինակ նուիրեն իրենց տիկնանց՝ ապահով թու ըլլան՝ որ քիչ ատենէն արդիւնքը պիտի վայելեն:

Կը գտնուի ի Կ. Պօլիս Գալաֆեան գրատունը: Դին 4 զրուշ:

Յարգող Միքայէլ Եաղըճեան փորագրելը՝ որ իւր արհեստին մէջ մեծ յաջողակութիւն ունի, ամեն կերպ պատկերներ՝ կնիքներ և մարգաներ գոհացուցիչ կերպիւ կ'ընէ, և կ'գտնուի Պապը-Ապի ճատտէ թիւ 60:

ԳՐԱՏՈՒՆ ԱՍՏՈՒՐԵԱՆ

Պ. Ա. Ասատուրեան պատիւ ունի ծանուցանել հասարակութեան թէ իւր գրատան մէջ կը ծախուին, անգղիարէն ամեն տեսակ օգտակար գաւազներ, ուսումնական գրեւորք, դպրոցաց համար հարկաւոր եղած որ և է նիւթ, և մանաւանդ իւր եղբորը, հանգուցեալ Տոքթօր Ա. Ասատուրեանի հեղինակած Հայ-Անգղիարէն ֆերականութիւնը, չափաւոր գնով: Ուղղող կրնայ դիմել Գալաթիոյ Աշտարակին ներքեւ Հէնտէք փողոց թիւ 13:

Ի Լ Ա Ն

ՊԱՊԸ ՍԵՐԱՍՔԷՐԻ

Նանը ազիզ խտրեմանէ մէջձուտ օլուպ տօգսան պիր սէնէսի շուպաթը իպթիտասնետան նիհայէթինէ գատար ալիզ օլունմագ վէ ագճէսի սիմ մէճիտիյէ եիրմի պիրէր զրուշա նիզամիյէ խաղինէսի սէրկիսի օլարագ ալընմագ իւզէրէ ֆի-

րուլթ օլունմագ իւզ եիւզ պին գըլէ քէֆէյին պէհէր գըլէսի սէքիզ վարայա օլարագ թալիպի Էօհտէսինտէ օլուպ շուպաթը բուսինին պէհինճի բէնչչէմպիւհ կիւնիւ գարարը գաթիսի վէրիւէրէք ֆիրուլթ օլունմագընտան իշթիրարնա թալիպ օլանլարըն եէվմի մէզըլուրտէ Տարը Շուրայի ասքէրիյէ կէլմէլէրի:

3 շուպաթ 1876

Պապը սէրասքէրի

Ասաքիրի շահանէ Էլպիտէ անպարընտա օն պին գըլէտէն երկիրմի պէշ պին գըլէյէ գատար մէվճուտ օլուպ ֆիրուլթ օլունմագ օլան պէյազ քիրիտա վէ սիւեաճ վէ պէհազ տպա վէ նէֆէրաթ շուհաթը քըրվընտըսըն Էսմանը սիմ մէճիտիյէ երկիրմի պիրէր պուշուգ զրուշա փէշինէն ալընմագ իւզէրէ պէհէր գըլէսի սէքսէն իքի փարայա թալիպի Էօհտէսինտէ օլուպ իշպու շուպաթը բուսինին պէշինճի փէնչչէմպիւհ կիւնիւ միւզայէտէսի պիլ իճրա գարարը գաթիսի վէրիւէճէյինտէն իշթիրարնա թալիպ օլանլարըն եէվմի մէզըլուրտէ Տարը Շուրայի ասքէրիյէ կէլմէլէրի:

2 շուպաթ 1876

Պապը սէրասքէրի

Էսհամը սիմ մէճիտիյէ երկիրմի պիր պուշուգ զրուշ հիսապըլա նըսֆը օն պէշ պուշուգ փարայա պէշինճի նիւմէրօ տաքիք վէ տիկէր նըսֆը օն պիր պուշուգ փարայա քէֆէկ վէրիւէրէք թէմպիյէ օլունմագ իւզէրէ ասաքիրի շահանէ թահնիյէ խտրեմանէ լուզումի օլուպ մուպայեա օլունմագ օլան օն պին ատէտ քանավաչօտան մամուլ ճէտիտ շուվալըն պէհէր ատէտի պէշ զրուշա թալիպի Էօհտէսինտէ օլուպ, իշպու շուպաթը բուսինին պէշինճի փէնչչէմպիւհ կիւնիւ գարարը գաթիսի վէրիւէճէյինտէն իթա իթմէյէ թալիպ օլանլարըն եէվմի մէզըլուրտէ տարը շուրայի ասքէրիյէ կէլմէլէրի:

2 շուպաթ 1876

Պապը սէրասքէրի

ԱՌ ԱՐԵԳԱԿՆ



ՄԵԾ ՏՈՒՆ ԴԵՂԱԳՈՐԾՈՒԹԵԱՆ
ԵՒ ԴԵՂՕՐԷԻՑ

Վ. ԾԱՆՆԻ

Բերա Մեծ փողոց Աղանամի քիւ 77
ԵՒ

Կ. Պօլիս Կամուրջի հրապարակը քիւ 1—2

Երրորդ առաջին գործարանաց հետ յարաբերութեամբ կապուած, և իւր գեղորէից ընտրութեամբ և գնող չափաւորութեամբ հրաշակուած:

Միակ մթերանոց անուանի Հ. Նէսթիէ քի-

միագէտին շինած Ֆաբլէ լաֆլէն, որ փոքրիկ տղայոց, տկար կաղմ ունեցող և հիւանդութեանէ ապաքինելոց միակ անդարար ուտելիքն է համայն Եւրոպոյ մէջ ընդունուած և ամեն գըլխաւոր բժշկաց հաւանութիւնն ստացած:

Հոն կը գտնուի նաև.

Գոմի (մատակի խմորեալ կաթ) որ մեծ համբաւ ունի Եւրոպոյ մէջ և շատ կը փնտրուի:

Սէլֆալ Գը Գլէն, զուտ և մաքուր, Բէլթիէ, Տիւպօք, Ժօպօթ և Էվանս Լէդէ ճարտար քիմիագէտներէն պատրաստուած:

Ձիւն Էլ, զուտ, Գրիսթիանայի Բէթէր Մէլէրի գործարանէն ելած:

Եղէրէ (հինտիւա) Խանգէ, Լուտիկիս պուրիկի Հ. Պրանը գործարանէն ելած ստամոքսի ուժ տուող և անորժակ բացող, որ հասարակ խահուէի հետ խառնելով՝ գինը մեծապէս կ'իջեցնէ՝ առանց համու ու հոտը փոխելու:

Արուստիան սառնոց ամեն ժամու մէջ:

Տէ-ձէնի Զոպ, մաքերու անվրկալի ներկ:

PILULE HOLLOWAY

ԴԵՂԱՇԱՏԻ ՀՈՒՆՈՒԹԻՒՆ

Լեարդի, ստամոքսի, և աղիքներու ամեն տեսակ անկարգութեանց համար խիստ ընտիր է սոյն դեղահատը, նաև ջղային տկարութեան, ուժաթափութեան և տիրութեան համար. կը ջնջէ և անհետ կ'ընէ ամեն տեսակ անչափաւորութեանց հետքերը: Սրտի և երկկամանց վրայ օգտակար ազդեցութիւն մ'ունի. արիւնը մաքրելով նոցա խանգարեալ վիճակը կը կանոնաւորէ, և գրգռելով կենսական գործարանները կը զօրացնէ: Իւր դեղական մեծ ազդեցութեամբ սրտախառնութիւն, կուծուութիւն, մաղձային հիւանդութիւններ, որովայնի մէջ լեցուած կաղեր, դիւի ցաւեր կը վանէ. մարսողութիւնը կը չափաւորի, և մարմինը մաքրուելով բոլոր այն աղտեղութիւններէ՝ որ շատ անգամ զանազան հիւանդութեանց սկզբնապատճառ կըլլան, առողջ, ուժեղ, և բնական դիրքը կ'գտնուի:

ONGUENT HOLLOWAY

ՍՊԵՂԱՆԻ ՀՈՒՆՈՒԹԻՒՆ

Մորթային հիւանդութիւնք և վէրք բուժելու մասին ունեցած պալտամական յատկութեանցը չհաւասարիր բնաւ ուրիշ դեղ մը. հին կամ նոր թունաւոր վէրքեր, ուռեցք, քաղցկեղ (շիրիֆէնչէ), սրունից և ստեանց վէրքեր կամ բոլորովին կանցնին և կամ կ'աւանան. օգտակար է նաև հարբուխ, հազի, սրտի բաբախման, մանաւանդ օղացաւ (Եէլ) ըսուած հիւանդութեան: Իւր կազդուրիչ և զօրաւոր ազդեցութեամբ խոյլ (սրածա) հիւանդութեան ապականիչ գորութիւնը ինչ աստիճան որ ըլլայ՝ կը զիմադրուէ:

Այս դեղերուն գործածութեան եղանակը նշանակուած է իւրաքանչիւր տուփի վրայ, որ կը գտնուի ամեն դեղավաճառներու քով, և մասնաւորապէս Պահճէ-գափու Թաշ խանի կողմէրը Պ. Գասապեանի դեղարանը՝ Նօ. 7՝ կը ծախուի:

Աւելի աննել ուղղող կը հրաւիրուի առ հեղինակն տոքթօր Հոլլուէ Ի Լոնտոն Օքսֆորտ փողոց թիւ 555:

ՊԱՅՄԱՆՔ ՓՈՒՆՁԻ

- 1.—Փունջը 2ՈՐԵՔՄԱԹԻ և ՇԱԲԱԹ օրերը կը հրատարակուի:
- 2.—Տարեկան բաժանորդագինն է միայն չորս արծաթ մէճիտ՝ կանխիկ վճարելի թէ՛ մայրաքաղաքիս և իւր արուարձանաց և թէ՛ գաւառաց համար:
- 3.—Վեց և երեք ամսոց համար ալ բաժանորդ կընդունուի:
- 4.—Տեղական ու գաւառական թղթատարութեան ծախքը խմորագրութիւնը պիտի վճարէ:
- 5.—Հատը 40 փարպէ և կը գտնուի ամեն Հայ գրավաճառաց խանութները և ձեռքէ ծախողներու քով:
- 6.—Ծանուցման սուղը 3 զրուշ է մէկ անգամի համար: Աւելի ատան կըլլայ աւելի անդամներու համար:
- 7.—Խմորագրութեան վերաբերեալ որ և է դիր ուղղելի առ Տնօրէն-Տէր Հ. Ս. Արաճահեան, Կ. Պօլիս Արաճա-Համամ Խալիլ խան միջին յարկ թիւ 19:

ՏԵՐՈՒՆ ԵՒ ՏԷՐ

Հ. Ս. ԱՆԱՃԱՃԵԱՆ

ՏՊԱԳՐ. Ս. Դ. ՊԱՐՏԻՉՊԱՆԵԱՆ ԵՒ ԸՆԿԵՐ
Բիգա փաշա խան քիւ 8